

Z blízkých i dálných krajů.

JSOU TEUTONI SCHOPNI PORAZITI RUSY?

Ve chvíli, kdy tyto řádky píšeme, Varšava doposud nalezla se v moci Rusů, ale přípravy k její vyklizení byly dokončeny. Ruský generální štáb rozhodl se dne 29. července vyklidit kapitolu Polska, jakož i pevnosti na Visle a Narevu a velkou část polského území. Dle posledních zpráv, hlavní ruské armády ustupují na nové pozice, jež nalezají se v přímé linii od Kovna, skrze Grodno a Brest Litovsk, jižně podél řeky Bug. Ustoupením na tyto nové pozice zkrátí se bitevní fronta v Polsku o 125 mil. Armády ruské ustoupí neporušené a silnější soustředění na kratší linii učiní jejich postavení pevnější. Území, které opouštějí, připraveno bylo o všechno, co by pro Němce mohlo mít vojenskou cenu, a útoky Němců na ruské linie spojeny budou nyní s většími potížemi než kdykoliv před tím.

Pozice, na které Rusové nyní ustoupili, jsou ony, které ruský generální štáb vyvolal již v roce 1910 k zápasu s Německem. Ruský generální štáb počítal, že v případě války s Německem bude lépe opustit frontu Visla-Narev s Varšavou a přijmouti bitvu na linii, kde nyní ruská vojska se soustřeďují, neboť zde naděje na vítězství jsou mnohem větší. Jenom na nátlak presidenta Francie, Poincaréa, tehdy francouzského ministra války, ruský generální štáb změnil plány kampaně proti Německu. Bylo tehdy poukázáno k tomu, že Německo bylo by schopno zdržiti Francii dříve, než Rusové mohli by provést protipříklad do východního Pruska. Vpád Rusů do východního Pruska proveden byl jenom za účelem zmírnění nátlaku na Francii a dnes uznávají všichni vojenští odborníci, že tímto pohybem, jenž nemohl míti pro Rusko úspěchu, zachráněna byla Paříž.

Poslední události na východním bojišti svědčí o tom, že německé armády dosud nejsou v plné síle. Berlín prohlašuje, že Rusové budou v nejbližších dnech tak zdrženi, že na novou ofenzivu budou moci pomýšleti. Ale ruská říše a její spojenci neztrácejí mysl. Rusko zorganizovalo svoje industrie a přetvořilo vyrábí nová děla a strojové pušky. Snaží se urychlit okamžik, kdy bude moci postavit dílo proti dělu a kdy bude moci vyslati do pole dalších 6,000,000 dobře vyzbrojených mužů. Pak, jak slibuje, zahájí znovu ofenzivu a dobude zpět ztraceného území. Kdyby Rusko svedlo rozhodnou bitvu nyní, bylo by ztratilo svoji armádu, kterou těžko bylo by možno nahraditi.

Rusko podobá se obru, který se právě probouzí. Světová válka nalezla jej v polosnítku. Vojenská organizace prováděna byla ve větším měřítku teprve v průběhu války. Němci na tuto nepřipravenost počítali a očekávali, že letošního léta budou pány Varšavy, Vilny a Rigy a že jejich rakouský spojence nalezati bude se již v Kijevě. Ale ve skutečnosti jediné větší ruské město, které získali Němci, bylo Lodž, které vlastně bylo poloněmeckým městem hned před válkou. Vojska rakouská doposud ani svoje území neochránili od Rusů.

Ale Rusové neměli svoje úspěchy a úspěchy dle geografie. Přítomná válka povede se do vysílení a jedná-li se o tuto otázku, pak Rusko nemůže býti Němci přemoženo. Zatím co generálové císaře Viléma nacházejí potížení v umísťování vltaků německých na mapu ruského Polska, velkokníže Mikuláš ohladně počítá, kolik set tisíc Němců bylo pobito a kolik jich ještě zbývá k vyhlazení.

Dobytí polského území stálo císaře Viléma mnoho. Konservativní odhady udávají, že 370,000 Němců bylo ustareno, 600,000 raněno a 200,000 zajato. V těchto strážích však nejsou započteny stráty poslední události se v bojích o Varšavu. Tyto odhadovány jsou na 500,000. Počítáme-li, že 35 procent raněných je schopno

vrátiti se na válečnou frontu, pak sledáme, že Německo ve válece s Ruskem připraveno bylo nejméně o 1,000,000 svých statných bojovníků.

Rakousko mělo ztráty v bitvách s Rusy mnohem větší a není přemrštěným odhadem, řekneme-li, že jeho armády ochuzeny byly bitvami v Haliči, Bukovině a Polsku o 1,500,000 bojovníků. Ruské trvalé ztráty pak udávány jsou na 2,250,000. Rakousko-německé armády ztratily tudíž v bitvách s ruskými armádami 2,500,000 mužů. I ruské ztráty byly velké, ale nutno je počítati, že velké množství Rusů bylo zajato.

Počítá se, že 11,000,000 mužů súčastnilo se bojů na východním bojišti. A nyní počítáme; Rusko má 25,000,000 mužů ve vojenském věku, kterými může svoje armády doplňovati. Teutonští spojenci jenom 10,000,000 mužů. Zatím co Rusko bude sesilovat a upevňovati svoje postavení, jeho nepřátelé budou zeslabováni, neboť ztráta mužstva nedá se u nich tak snadno nahraditi jako v Rusku.

Rusko má miliony mužů. Mezery v jeho armádách mohou býti velmi snadno vyplňovány. Nejtvrdším oftkámem je ale otázka transportace a zásobování střelivem. Aby tyto obtíže mohly býti překonány, je nutno provésti reorganizaci ruského průmyslu, tak aby co největší počet továren mohl býti zužitkován pro válečnou industrii. To, co provedeno bylo v Rusku v posledních několika měsících, možno označiti za div. Ruské zbrojovky pracují nyní dnem a nocí a doba, kdy ruské armády budou mít střeliva tolik, kolik budou potřebovati k zahájení úspěšné ofenzivy, je nedaleko.

Rusové překvapili Německo rychlou mobilisací svého vojska hned na počátku války a způsobí mu jisté překvapení i rychlou mobilisací průmyslu. Když válka vypukla, Němci hnali se na Paříž v domýšlení, že na východě pánovati bude klid aspoň po několik týdnů. Počítali, že mobilisace ruského vojska bude pomalou a než ruské medvědy připraven bude k ráně, nad Paříž bude vláti německá vlajka. Ale zatím generál Rennenkampf v čele 240,000 mužů vtrhl do východního Pruska a postupoval do vnitra německého území. Je známo, že tuto armádu postavil pohroma u Tannenbergu, která z generála Hindenbergu učinila hrdinu dne. Ale Paříž byla tímto pohybem zachráněna. Západní spojenci mohou děkovati mnoho velkoknížeti Mikulášovi. Kdyby nebyla provedena tak rychlá mobilisace ruského vojska a kdyby čekáno bylo na dobu pozdější, pak Paříž dnes nalezala by se v moci Němců, jakož i francouzské pobřeží a bitevní čára na západě nalezala by se někde jižně od Paříže.

A dnes Rusko je trikrátě tak dobře připraveno pro válku jako bylo v červenci minulého roku. Nedostatků střeliva bude odpomoceno obhodnou způsobem. Návod ruský je rozhodnut věsti válku až do konečného vítězství, jak o tom svědčí projev ruské dumy. Ovšem, Rusko překonávati musí velké obtíže, které rychlý úspěch činí nemožností. Rusko má nejenom nedostatek střeliva, ale má i nedostatek velkých děl, dobrého vzduchoplaectva, schopného důstojnictva a železnic.

Vítězství nelze docíliti bez velkých ztrát. Ruský úspěch nemohl přijít v prvním roce. Jeho ztráty nemohly býti menší. Ani Napoleon, jeden z nejschopnějších velitelů, nemohl se vyhnouti velkým ztrátám. K dosavadním obtížem války bude nutno připočítati další miliony, než obrovský zápas evropský bude zakončen. Druhé ohladí války bude krvavější prvního, poněvadž váleční stroje byly zdokonaleny. Také Rusko připravilo se na dlouhý zápas. Je připravenější nyní než před rokem.

Je možno, že teutonská vojska budoužou ještě dalšího ruského území. Je možno, že zajmou ještě mnoho tisíc ruských bojovníků.

Šest náběhů na ruské linie stálo Teutony statisíce mužů. Další náběhy vyžadají si mnoho dodatečných obětí. Nových úspěchů docíleno bude teutonským vojskem jenom za cenu vyčerpání zdrojů. A pak veliký obr na východě, probuzení z svého spánku, udělá. Tento úder jeho bude strašlivý, neboť nebude tu síly, která mohla by zadržeti jeho postup. Teutoni nejsou schopni porazit Rusy. Po každém ústupu slovanská hradba na východě stává se pevnější a silnější a připravenější zabýhati postup ku předu a zaplaviti znovu ztracené provincie. Rusko má pětadvacet milionů mužů, které vyslati může na válečnou linii. Bude-li opatřeno pro ně dostatek zbraní a střeliva, stanou se silou nepřemožitelnou, mocnou skálou, o kterou rozrážeti budou se teutonské útoky jako vlny jarního vánku o skály Gibraltarů.

KAMPAŇ NA KAVKAZE.

Bojiště na Kavkaze má nyní podružný význam. O osudu Turecka nerozhoduje se nyní v těchto rozervaných horských krajích, nýbrž v Dardanělech. Boje tu sice doposud neutuchly, ale odhrávají se v menším měřítku než na počátku války, neboť Turecko i Rusko uvědomily si, že vítězství v těchto končinách nemělo by větší ceny a nemohlo by přispěti v žádném ohledu na změnu situace.

Turecko zahájilo válku s Ruskem dne 29. října, 1914, když zahájilo bombardování Oděsy, ruského přístavu na Černém moři. Bombardování přístavu provedeno bylo dvěma německými válečnými loďmi, Goeben a Breslau, které turecká vláda zakoupila. Na lodích, které řízeny byly německými důstojníky, nalezali se německí námořníci. Krátce po té rus. armáda o 160,000 mužích poslána byla do Zakavkazí a Turci vyslali proti ní armádu o stejné veliké počtu mužů. K této pak připojily se hordy bašibozuků.

Střediskem bojů bylo okolí hory Ararat, kde nalezají se hraniče ruského Zakavkazí, Persie a turecké Malé Asie. Rusové snažili se dobytí Erzerumu, hlavního města turecké provincie, kdežto Turci snažili se vpadnouti do Kavkazu, kde nalezají se města Kars, Olty, Erivan a Batum. K první srážce došlo dne 9. listopadu u Kocperiory a o týden později ruská ofenziva směřem k Erzerumu se vyvinula. Rusové do přítomné doby města nedobyli.

Turecká ofenziva v Kavkaze byla učiněna na přání Německa, které doufalo, že část ruské armády bude poslána do těchto míst a tím zmírní se tlak na rakouské linie v Haliči.

Hlavní bitva, vedená v této kampani byla ona u Sari-Kamyse, asi pětaticet mil jižně od Karsu, dne 5. ledna. Rusové docílili rozhodného vítězství v tomto utkání, zajavše téměř celý patnáctý turecký pluk a zničivše devátý turecký armádní sbor. Ostatek tureckého vojska obrácen byl na útek. Právě se, že v této bitvě zajat byl Izet paša, velitel turecké armády, operující na Kavkaze, a mnoho jiných vysokých tureckých důstojníků.

V poslední době neudálo se v těchto místech žádných důležitějších bitev a ruské vojsko větší pozornost věnovalo Persii, kde došlo k velkému vraždění křesťanů. Turci měli v úmyslu provésti vpád do ruského území skrze Persii, ale jejich postup v těchto místech byl brzy zastaven.

NĚMČINA JAKO "SVĚTOVÝ JAZYK."

Ve snaze dokázati, že němčina rychle stává se světovým jazykem Davis Triestach uveřejnil statistiku o užívání tří hlavních jazyků, angličtiny, francouzštiny a němčiny. Nejdříve udává, jak mnoho lidí mluvilo těmito jazyky v roce 1800. V tomto roce němceky mluvilo 30,000,000 lidí, z nichž většina žila v německé říši a Rakousku a jenom něco málo přes 300,000 v cizině, hlavně ve Spojených Státech. Francouzsky mluvilo 31,450,000 lidí a anglicky 20,320,000 lidí, z nichž 3,250,000 bylo ve Spojených Státech.

O devadesát let později, v roce

1890, němceky mluvilo již 75,200,000 lidí, z nichž 67,600,000 žilo v Evropě, 7,100,000 ve Spojených Státech a 500,000 jinde. Francouzsky mluvilo 51,200,000 lidí, z nichž 45,200,000 nalezalo se v Evropě, 1,100,000 ve Spojených Státech a 4,900,000 jinde. Anglicky pak mluvilo 111,000,000 lidí, z nichž 38,600,000 nalezalo se v Evropě, 58,000,000 ve Spojených Státech a 14,500,000 jinde. Triestach soudí, že tyto číselce nebyly správné. Osoby, mluvící dvěma jazyky, zaneseny byly prý jenom do jedné skupiny. Pro rok 1914 připravil pak následující statistiku:

Němceky mluví 105,000,000 lidí, z nichž v Evropě bydlí 90,500,000, ve Spojených Státech 13,000,000 a jinde 1,500,000. Francouzsky mluví 52,000,000, z nichž 46,000,000 žije v Evropě, 1,000,000 ve Spojených Státech a 5,000,000 jinde. Anglicky užívá 152,000,000 lidí, z nichž 46,000,000 bydlí v Evropě, 90,000,000 ve Spojených Státech a 16,000,000 jinde.

K tomu pak podotýká, že francouzsky nemluví se jinde, než ve Francii a v místech, která nalezají se pod kontrolou Francie. S angličtinou může se počítati jenom v Anglii, ve Spojených Státech a anglických koloniích, v Kanadě, jižní Africe a Australii. Angličtina je prý světovým jazykem jenom tam, kam zanesla ji anglická kolonizace.

Němčina ale prý se rychle stává dorozumívací řečí mnoha národů. V Evropě užívá němčiny více lidí než francouzštiny a angličtiny dohromady. Předpovídá pak, že v příštích čtyřech letech němčina ještě více bude používána. Němčina je vedle Německa univerzálním jazykem v Rakousku, Švýcarsku a Uhersku. Je prý obhodnou jazykem v mnohých jiných částech Evropy.

Triestach odhaduje, že po válce ještě více osob bude užívati němčiny a brzy prý vlastně němčina bude světovým jazykem a nikoliv angličtina, která si nárok takový činí nyní.

ČÍNSKÝ STUDENT O SVĚTOVÉ VÁLCE.

V minulých dnech byl tomu rok, co zahájena byla světová válka. Kdybychom shromáždili všechno, co bylo o válce napsáno, pořídili bychom si takovou knihovnu, že bychom ji nepřepčetli i kdybychom došli se věku Methuzalema. Velké množství knih bylo vydáno, v kterých široce pojednává se o příčinách války a o událostech na evropských bojištích. Každá z těchto knih má svoje zabarvení, podle toho, kdo je její autorem. Válečných knih úplně neustraněných je jenom málo. Bude jistě zajímavá, jakým způsobem shrnuti tyto dějinné události jistý čínský student. Tento stručný přehled přinesl nedávno jistý čínský časopis. Zní:

V Evropě je nyní velká válka. Ta započala proto, že rakouský princ jel do Srbska se svou manželkou. Jeden Srb jej usmrtil.

To Rakousko rozložilo a proto psalo Srbsku. Německo poslalo dopis Rakousku: "Já ti pomohu!"

Rusko poslalo dopis Srbsku: "Já ti pomohu!"

Francie sice nepráta si váiky, ale musela shromážditi vojsko. Německo poslalo Francii dopis: "Nebuděš se připravovat anebo budeš mít válku na krku v devíti hodinách."

Německo, aby mohlo bojevat i Francii, prošlo Belgií. Belgie pravila: "Já jsem země a nikoliv eosta." A Belgie napsala Anglii dopis o Německu a požádala za pomoc. A Anglie pomohla Belgií.

A tak všichni pustili se do války jako křesťané, kteří káň o Knížeti Pokoje čínskými boehám.

Potom Japonsko psalo Anglii: "Já pomohu!" Vytlačilo pak Němce z Číny.

Brzy potom také Turecko chtělo se podílet na válce a někdy byla "nemocným muzem" a nebyla křesťanským bratrem, psalo Německu: "Já ti pomohu!"

Italie po té řekla Rakousku: "Dej mně zpět země, které před časem jsi mně ukradlo."

Rakousko psalo Itálii: "Já do

pekla!" A Itálie řka také. San Marino po té psalo Itálii: "Já ti pomohu!"

A tak křesťané bojují, sestřelují kostely a jiné budovy a usmreuji lidi a koně ve velkém.

Německo praví: "Bůh je mým pomocníkem!" Rusko a Anglie a jiní lidé praví: "Není tomu tak. Bůh je na naší straně!"

Francie praví: "Já mám svobodu, bratrství, rovnost a Joffreho a to myslím postačí!"

Jestliže křesťanství missionáři budou mi vyprávěti o Knížeti Pokoje, ukážu jim, že čínský boeh je obeznámen s velkým křesťanským uměním Jess Willarda.

ZAJÍMAVÁ TURECKÁ MĚSTA.

Cizinecké čtvrti v Cařihradě jsou nejzajímavějšími předměstími světa. Jedním z těchto předměstí je Galata, jež odděleno je od hlavního města Zlatým Rohem, a leží hlavně mezi dvěma mosty, které klenou se přes tuto proslulou vodní cestu. Pera, jiné cařihradské předměstí, nalezá se na vršku za Galatou. Pera považuje se za jedno z nejlepších předměstí tureckého kapitolu. Turci ale pohléžejí na obě předměstí tato s pohrdáním a chtějí-li říci o některém Turku něco jako že šel ke všem čertům, řeknou, že šel do Pery.

Galata a Pera staly se proslulými svými zebřáky, psy a trhy. Ale nejzajímavější jsou jejich zvyky ve spojení s oslavou neděle a jiných svátků. Tři neděle oslavují se v těchto předměstích. Pátek považován je za den nedělní Turky, sobota židy a neděle křesťany. Mohamedáni mají právě rok 1333, židé 5675 a křesťané 1915.

V předměstích nalezá se několik poštovních úřadů, ale není zde žádných poštovních poslíčků. Žádné dopisy se neodvzdávají adresátům. Každá evropská národnost má anebo měla svůj vlastní poštovní úřad. Francouz, který očekával dopis, byl nucen zajíti si do francouzského poštovního úřadu a zeptati se, nemají-li pro něho nějakého dopisu. Angličan musel učiniti poptávku na anglickém poštovním úřadě a pod.

Každý den je tržním dnem v těchto předměstích. Obheduje se tu se zbožím všeho druhu. Znamení obhedoy mají jmenovitě ve tešněici, kteri odprodají za dobrý peníz každou odhobenou věc. Někteří obyvatelé předměstí nekupují nikdy nových šatů a obuvi. Spokojí se s věci obnošenými. Obhedovněci s obnošeným šatstvem shromáždují se denně do trhu, který vystylně nazýván je Všivým trhem. Jídlny a výčepy možno nalezti všude a proto žádný cizinec nemá-li trochu peněz, nemusí trpěti žizni a hladem.

MOTOROVÉ LODICE PROTI PONORKÁM.

Anglie buduje velkou flotilu ozbrojených motorových lodie, kterých použito bude k boji proti německým ponorkám. Právě se, že zbudováno bude kolem 3,000 až 4,000 těchto motorových lodie, které budou prý znamenitou zbraní proti německým podmořským loďm. Nedávno anglická admirálita oznámila, že "nový druh válečných lodí a buduje se ve velikém množství." Další informace o těchto nových lodích nebylo. Teprve před několika dny psal o nich jistý americký inženýr svému příteli do New Yorku. Američan tento delší dobu dlí v Londýně a všimá si bedlivě všech nových válečných prostředků. Tyto nové motorové lodice po dvou až třech patřovatí budou na obhodných routách v Anglickém kanále, Severním a Irském moři a tvořiti budou ochranu pro lodě obhedoví i válečné.

Tyto motorové lodice budou asi 50 stop dlouhé a ozbrojeny budou třípalcovými děly, kterými budou moci střeliti na vzdálenost tři mil. Rychlost jejich bude 25 mil za hodinu a k jejich řízení bude třeba jenom šest mužů. Ačelici námořní odborníci prohlašují, že tyto nové motorové lodice budou znamenati velké nebezpečí pro nepřátelské ponorky. Jenom v řídkých případech eleni ponorky mohlo by býti tak dobře, aby zasáhlo torpédem 50-stopovou rychle pla-

voucí lodie. Cíl bude příliš malý. Motorová lodice může vyhnouti se torpédu mrštností ryby.

V jednom případě z tisíc bude možno zasáhnouti torpédem motorovou lodie. Torpéda jsou velice nákladná. Možná, že ponorka vystřelila by dvě až tři torpéda, aby motorovou lodie zasáhla. Dejme tomu, že setkala by se s úspěchem. Zničila by nepřátelskou loď, na níž náklad byl \$7,500, a šest lidí ských životů za cenu \$5,000 za každé vypálené torpédo. Motorové lodice mohou střeliti po periskopu ponorky. Kdyby podařilo se jim její sestřeliti, pak připravena byla by ponorka o své oči. Ponorka vystavena byla by nebezpečí dřive, než dlelo na palubě mohlo by býti uvedeno v činnost. Jediná třeba do boku lodi mohla by býti podmořské lodie osudnou.

Lodice tyto budou hnány podvojnými propellery a opatřeny budou přístroji pro bezdrátovou telegrafii. Odhaduje se, že kolem \$21,000,000 věnováno bude na tyto nové motorové lodice. To je méně než pětina ztrát, které obhedovně a válečným loďm způsobily německé ponorky od zahájení války.

BUDOUCNOST VZDUCHOLODÍ.

V prvním roce války osvědčily se znamenitě aeroplany ve službě vzvzdákové i jako útočná zbraň. Armáda, která není dokonale opatřena aeroplany, nalezá se ve velké nevýhodě proti nepříteli, který má dostatek aeroplanů. Je to zápas slepého člověka s mužem, který vidí. Ihned na počátku války měly válku vedoucí národnosti dosti značné množství vzducholoďi. V Německu a Francii upadly byly vzducholoďi veřejnými sbírkami, neboť nebylo dostatek fondů, aby pořízena byla tato nevzvikoušená zbraň.

Ale v průběhu prvního roku války počet aeroplanů se zněkolikanásobil. Přesná statistika není známa, ale praví se, že Anglie pozet jich během prvního roku války zdesateronásobila. Nyní budují se i velké aeroplany. Anglie buduje dle vzoru ruského velké aeroplany, které mohou sněsti dvaet mužů. Německo má v úmyslu zbudovati trojplášňky, na kterých mohly by býti umístěny čtyři strojové pušky a otáčecí dělo.

Zeppelinovy ředitelné lodě neosvědčily se tak, jak bylo očekáváno. Německo věnuje nyní větší pozornost stavbě vzducholoďi menších. Němci hned na počátku války pomoci aeroplanů opravovali cílení svého dělostřelectva na nepřátelské pozice a spojenci brzy následovali jejich příkladu. Německé aeroplany počaly napadati anglická a francouzská města. Byl to velký poplach, když německé aeroplany objevily se poprvé nad Paříží. Aeroplany napadaly železniční uzle, opevněná města a nepřátelské tábory, vrhajíce výbušné bomby, které v mnohých případech způsobily velké škody. Při těchto nájezdech vzducholoďi hlavně trpělo civilní obyvatelstvo.

Spojenci nyní vysílají aeroplany za účelem poškozéní německých zbrojovek a dílen na aeroplany. Tak Zeppelinovy dílny ve Friedriehshaven byly napadeny a také na chemických továrnách v Ludwigshaven způsobeny byly značné škody bombami, vrženými vduchoplavci. Dne 13. července tohoto roku pětaticet francouzských vzducholoďi provedlo útok na železniční stanici ve Wignaeles v distriktu Weevre, na kterou vršeno bylo 170 bomb. Všechny národnosti, na válece se podílející, staví překotně nové aeroplany, neboť jejich užitečnost ve válce byla prokázána.

Po zdaru německo-rakouského náporu v Haliči ve chvíli, kdy Rusové nemajíce střeliva, ustupovali, prohlašovali Němci, že Rusové se nezastaví, dokud neobstanou se k Uralským horám a že císař bez zvy vstoupí do Petrohradu a Moskvy ve vši slávě. Zatím ale Rusové se nabalili utkáni, obrátili se a napraskali Němcům tak, že títo na čas museli zastaviti svůj postup. A čsať je tak daleko od Petrohradu a Moskvy jako byl na počátku války.